

Skötselplan för naturreservatet Yxsjöleden

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Skötselplan för naturreservatet Yxsjöleden i Falkenbergs kommun

1. Syfte

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets ekskog och andra ingående naturtyper samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och i förekommande fall restaureras.

Syftet med naturreservatet är också att stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser. Friluftsliv och rekreation grundat på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet. Besökare ska kunna se, uppleva och lära från områdets typiska livsmiljöer, arter och historia.

Syftet ska nås genom att:

- land- och vattenmiljöerna skyddas mot exploatering.
- skogsmarken med dess flora och fauna knuten till ek utvecklas fritt från gran, bok och främmande trädslag, men i övrigt främst genom intern dynamik.
- förekommande granbestånd avvecklas.
- kunskap om skötsel och arters ekologi beaktas i den löpande skötseln. Även nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper beaktas i den löpande förvaltningen av reservatet.
- information och anläggningar för friluftslivet hålls i ordning och utvecklas.

2. Beskrivning av området

2.1 Markslag, naturtyper och arter

<u>Naturtyper (KNAS¹)</u>	<u>Areal (hektar)</u>
Ädellövskog	13,6
Triviallövskog med ädellövsinslag	1,3
Triviallövskog	0,1
Lövsumpskog	0,8
Granskog	1,8
Barrblandskog	0,1
Barrsumpskog	0,2
Lövblandad barrskog	1,1
Ungskog inklusive hyggen	0,1
Summa	19,0
Varav produktiv skogsmark	19,0

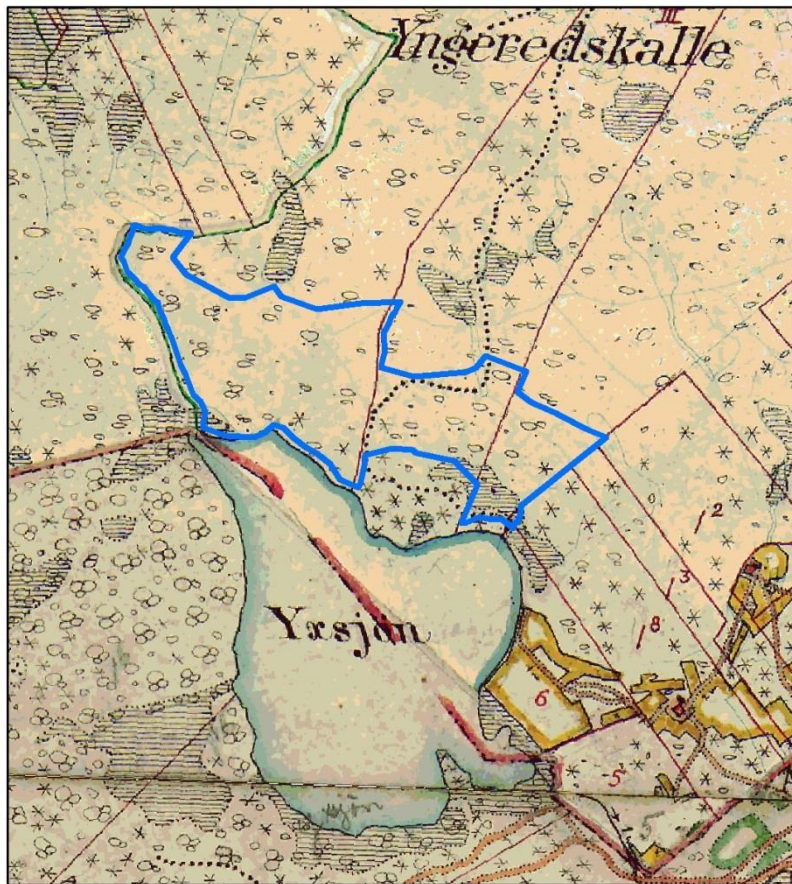
Rödlistade och regionalt intressanta arter: 1 respektive 14 st, se förteckning i bilaga 3.

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

På Carl Malmströms historiska kartor kan man se att området först på 1920-talet är helt skogsbeplantat. Men redan på kartan från 1850 kan man se att ett skogsbälte angränsar längs västra kanten till reservatet. Häradskartan från 1920-talet visar att det vid denna tidpunkt är lövskog med ett litet inslag av barr som täcker området.

En stengärdesgård löper längs med nordvästra gränsen (nuvarande traktgräns vid Bistransbjär). Enligt uppgift från markägare i trakten avskilde stengärdesgården tidigare inägomarken från gemensamt skogsbete. Stengärdesgården redovisas i gräns på lantmäterikarta från år 1831.

¹ Naturvårdsverket 2004. Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden.

Figur 1. Häradskartan från 1920-talet som visar Yxsjölidens dåtida utseende.

Delar av skogen präglas i dagsläget av orördhet och tillgången på död ved är god, något som troligtvis kommer ifrån att området är otillgängligt och svårbrukat. Delområden i och runt reservatet har planterats med gran där det varit möjligt. Området tycks sakna kontinuitetsberoende arter av lavar och mossor, vilket också tyder på att det inte funnits en lång kontinuitet av ekskog.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska värden

Yxsjölidens ligger vid Yxsjöns norra strand och utgörs av en sydbrant som sluttar ner mot sjön. En stor del av branten pekades under 1990-talet ut som nyckelbiotop av Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopen utgör 6,7 ha och har både en värdefull kärlväxt- och kryptogamflora. I den västra delen har Bergvik skog rapporterat in en nyckelbiotop på eget initiativ på 7,6 ha.

Reservatet består till största del av en rasbrant med relativt gammal och förhållandevis likåldrig krattekskog, men enstaka grova ekar finns och även några äldre tallar. I framför allt den östliga delen finns det gott om hassel. I den västliga delen finns bergbranter med lodytor. Död ved förekommer, både liggande och stående. I området finns ett antal regionalt intressanta arter, bl.a. murgröna, blåsippa, traslav och fällmossa.

Ett område inom reservatet har pekats ut av Falkenbergs kommun i deras naturvårdsprogram 2006. Området beskrivs i programmet som en vacker rasbrant beklädd med ädellövskog. Dessutom utgör området en viktig häckningsbiotop för fåglar och har stora botaniska värden, bland annat häckar korp, grönsångare, dubbeltrast och svartvit flugsnappare.

Geologiska värden

I slutningen finns moränavlagringar omväxlande med bergbranter, berghällar och i sydöst finns ett område med organiskt material som sammanfaller med sumpskogen. I området finns branta klipp- och rasbranter och urbergshällar med tydligt påverkan av inlandsisens rörelser och flyttblock återfinns i branten.

Området domineras av gnejs men i den östra delen uppträder en särskild typ av granatamfibolit som är rik på mineralet granat som kan vara från några centimeter upp till någon decimeter i storlek, i folkmun kallas dessa för granatosor. Bergarten är en del av ett större sammanhängande nordsydligt stråk av granatamfibolit med ovanligt stora granater. De grova granaterna har brutits i större skala i Häståsberget vid Sjönevad i stråkets södra del, strax söder om reservatet. Detta var Sveriges enda granatgruva och klassades på 1940-talet som landets största granattillgång (SGU 2016).

Granat från regionen har även använts i äldre tider som handelsvara för utsmyckning i sakrala och regala sammanhang under sen järnålder (SGU 2016).

Kulturhistoriska värden

I avdelning 3 finns en upprest sten som är 0,5m hög (RAÄ Askome 54). Den liknar en smärre rest sten men det kan inte uteslutas att det är en naturbildning. I närheten av den resta stenen finns ett större flyttblock. I den nordvästra gränsen går en stengärdesgård, vilken redovisas redan som gräns på lantmäterikarta från år 1831.

Friluftsvärden

Reservatet är delvis brant och svårtillgängligt. Inga iordningsställda stigar finns utan besökare får utforska reservatet på egen hand. Jakt bedrivs i området, vilket bör beaktas av besökare.

Prioriterade bevarandevärden

Kärnområdena med gammal artrik hedekskog, död ved, blockighet, lodytor och fuktstråk har högsta prioritet.

2.4 Referenser

- Bengtsson, E. 1995. Historiskt kartöverlägg. Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen i Hallands län.
- Hedefalk, A. och Larsson, K. 2006. Naturvårdsprogram. Falkenbergs kommun. 40 s.
- Larsson, K. och Simonsson, G. 2003. Den halländska skogen – människa och mångfald. En underlagsrapport till en regional strategi för skogsskydd. Länsstyrelsen i Halland, Halmstad. Meddelande 2003:7. 74 s.
- Malmström, C. 1939. Hallands skogar under de 300 senaste åren. Meddelande från statens Skogsförsöksanstalt 31: 171-300.
- Mathiasson, M., Bengtsson, S., Flodin, L-Å. och Paulsson, I. 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Halland. Länsstyrelsen i Halland och Skogsstyrelsen, Halmstad. 77 s.
- SGU. 2016. Yttrande över förslag till beslut och skötselplan för naturreservatet Yxsjöleden i Falkenbergs kommun.

3. Skötsel av området

Skötselkartan (bilaga 2) visar indelningen i olika skötselområden. Det finns två olika skötselområden, varje skötselområde har en egen färg i kartan samt ett beskrivande namn. Numreringen i kartan anger enskilda avdelningar. Beståndsindelning och numrering är baserad på skogsbruksvärderingarna.

3.1. Generella riktlinjer

Avveckling av gran

Målet är att reservatet skall vara helt fritt från gran för att gynna arter knutna till hedekskog, vilka är hårt trängda i Hallands grandominerade skogslandskap. Granen är dessutom en sen invandrare i Halland, vilket gör att det i Halland finns få arter knutna till gran som Halland har speciellt ansvar för.

Granbestånden skall avvecklas och föryngring skall ske genom naturlig lövföryngring. Två avdelningar utgörs av 95 till 100 % gran, i resterande avdelningar finns det granar utspridda. I de avdelningarna där det kan vara svårt att ta ut granarna, är det i de flesta fall bättre att ringbarka och lämna dem.

Gran- och bokröjning

I hela reservatet föryngrar sig gran och bok kontinuerligt eftersom dessa trädslag klarar av att växa upp i skuggan av andra träd. För att området även i framtiden skall fortsätta vara hedekskog krävs det att uppväxande gran och bok röjs löpande. I dagsläget finns ett behov av både gran och bokröjning i alla avdelningar.

Död ved

Död ved är en viktig resurs för många arter i skogen och är idag en bristvara, särskilt död ved av lövträd i grövre dimensioner.

Vindfällan eller döda grova grenar som hamnar olämpligt och påtagligt hindrar framkomlighet på stigar, vägar och i vatten får flyttas till annan lämplig plats inom reservatet.

3.2 Skötselområden

Reservatet är indelat i två skötselområden redovisade på skötselkartan i bilaga 2.

SKÖTSELOMRÅDE 1: GRAN OCH BOKRÖJNING, EKSKOG

Avdelning: 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 & 13

Areal: 16,7 hektar

Beskrivning: Hedekskog med inslag av björk, asp, bok och tall. Skogen är ljus och luckig och både stående och liggande död ved förekommer. I området finns både lodytor och blockrika partier. Gran och bok ökar i området och sprider ut sig i flera av avdelningarna.

I de östra delarna finns ett mindre område med sumpskog och även här sprider granen ut sig.

Mål: Ekskog, gärna med inslag av andra gamla och grova lövträd och tallar. Här får naturliga processer verka för att skapa en flerskiktad skog med stort inslag av död ved.

Åtgärder:

- Røjning av inväxande gran och bok vid behov.
- Ringbarkning av vuxna granar.
- Eventuell frihuggning av grova och vidkroniga ekar i form av brunrøjningar.

SKÖTSELOMRÅDE 2: FÖRYNGRINGSÄVVERKNING, ÄDELLÖVSKOG

Avdelning: 2 & 14

Areal: 2,3 hektar

Beskrivning: Granbestånd med 95-100% gran, i 45-års åldern. Eventuellt lövinslag ska sparas vid avvecklingen.

Ävverkningen av granbeståndet i avdelning 2 utförs av markägaren till Yngered 1:36, senast 2019-12-31. Om markägaren inte utför ävverkningen inom tidsramen har länsstyrelsen rätt att ävverka granen. Intäkter från utfallande virke tillfaller

markägaren. Vid avverkningen bör död ved lämnas, lövträd sparas och körskador minimeras.

Granen i avdelning 14 står svårtillgängligt och där ligger i dagsläget en hel del gamla vindfällen. Granarna lämnas lämpligast på plats och ringbarkas för att på sikt avveckla granen från området. Om behov finns eller tillfälle ges kan granarna avverkas och tas ut.

Mål: Lövblandskog med dominans av ek. Här får naturliga processer verka för att på sikt skapa en flerskiktad skog med stort inslag av död ved. Området bidrar till att det även finns en yngre generation av ek i reservatet, vilket bidrar till mångfalden av miljöer och motverkar risken att det inte finns lämpliga träd som kan härbärgera de hotade arterna när den äldre generationen dör.

Åtgärder:

- Avveckling av gran genom avverkning eller ringbarkning.
- Naturlig förnygring av löv, där ek gynnas.
- Återkommande granröjning.

4. Friluftsliv och turism

Reservatet utgörs till största del av hedekskog. Området är brant och delvis svårtillgängligt. Det planeras för en mindre parkering, se bilaga 2. Via en informationsskylt ska besökare få information om områdets historia, naturtyper och biologiska värden samt informeras om reservatets föreskrifter riktade till allmänheten.

Åtgärder

- Informationstavla skall sättas upp, föreslagen plats finns markerad i bilaga 2.
- Iordningställa en parkeringsplats, föreslagen plats finns markerad i bilaga 2.
- Informationstavla och parkeringsplats skall tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

5. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Naturvårdsverket tar för närvarande fram ett uppföljningsprogram som omfattar Natura 2000-områden och andra skyddade områden. Inventering och uppföljning kommer att ske utifrån detta program. Länsstyrelsen ansvarar för att regelbunden tillsyn av reservatet sker.

6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde	Prioritet	Finansiering
Markering av reservatets gränser	Snarast	Hela reservatet	1	Naturvårdsverket via avtal med Lantmäteriet
Anläggande av parkeringsplats och uppförande av informationstavla.	Snarast	1	1	Vårdanslaget
Avverkning av gran i avdelning 2	Inom 10 år	2	2	Till och med 2019-12-31 markägaren till Yngered 1:36, efter det övergår rätten till förvaltaren
Avverkning eller ringbarkning av all vuxen gran i resten av reservatet	Inom 10 år	1, 2	2	Vårdanslaget
Röjning av invandrande gran och bok	Vid behov	1, 2	1	Vårdanslaget